

Vásttolašvuodapolitihkka

1. Heivehansuorgi ja mihttomearit

Vásttolašvuodapolitihkas meroštallat prinsihpaid ja doaibmanvugiid, maiguin fuolahit doaimma vásttolašvuodas Meahciráđđehusas. Vásttolašvuodapolitihkas linnjet maiddái birasáššiide ja olmmošvuoigatvuodaide laktásan prinsihpain. Vásttolašvuodapolitihkka guoskkaha olles Meahciráđđehus-konseartna, man Meahciráđđehusa stivra nanne.

Bargomet mihttomearrin lea dahkat árvvu lundui, olbmuid ja servodahkii badjel sohka buolvvaid. Vásttolašvuodta lea oassi buot min doaimmain. Dat lea sisahuksejuvnon Meahciráđđehusa strategijai sihke jođiheapmái ja ovddideapmái. Vásttolašvuodta oavvilda mis ulbmillaš dahkama ja ovddideami ovtas eanet vásttolaš, suvdilut, dásseárvvolut ja ovdaveardásat boahttevuoda beales. Figgat doaimmasteamet heivehit oktii stáhta eana- ja čáhceguovlluide guoskevaš ekologalaš, kultuvrralaš, sosiála ja ekonomalaš geavahandárbbuid.

Doaibmat vásttolaš organisašuvdnan ja váldit vuhtii doaibmamet váikkuhusaid buot sajiide, gosa dat ollet. Leat aktiivvalaš servodatlaš váikkuheaddji ja ovddidit vásttolaš doaimma ovtas áššehasaiguin, guimmiiguin ja čanusjoavkkuiguin olles min árvogollosis.

2. Guovddáš prinsihpat

Doaibmamet vuodđun lea gáibádusaid čuovvun, mii mearkkaša buot Meahciráđđehusa guoskevaš lágaid, čatnašumiid, njuolggadusaid ja prinsihpaid čuovvuma. Doaibmat oamasteaddjepolitihkalaš stivrejumi mielde. Lassin doaibmamet stivrejit riikkaidgaskasaččat dovddastuvvon vásttolašvuoda rávvagat ja prinsihpat, dego ON:id Suvdilis ovdáneami doaibmaprogramma (Agenda 2030) ja ON:id oppamáilmmálaš olmmošvuoigatvuodajulggaštus, ON:id fitnodagaid ja olmmošvuoigatvuodaide guoskevaš láiddesteaddji prinsihpat (UNGP), ON:id eamiálbmogiid guoskevaš julggaštus, ILO julggaštus barggu vuodđoprinsihpain ja -vuoigatvuodain ja áššáigulleaš fuolalašvuoda proseassa, mii vuodđuduvvá OECD doaibmanrávvagiidda mángganašuvnnalaš fitnodagaide.

Meahciráđđehusas vásttolašvuodta lea strategalaš, ja vásttolašvuodamihttomearit leat oassi strategijja mihttomeriin. Guovddáš vásttolašvuoda prinsihpat, ovddasvástádusat, mihttomearit ja doaibmavuogit leat válddahallon Meahciráđđehusa vásttolašvuodapolitihkas, strategijjas ja doaibmavuohkerávvagis. Guovddáš vásttolašvuodatemáid oasis mihttomearit aiddostahttojuvvojit gokčevaš doaibmaprogrammain, dego dálkkádatprogrammain. Meahciráđđehusa vásttolašvuodamihttomearit ja -bargoneavvut leat čohkkejuvnon oktii ollislašvuoda čuvgejeaddji vásttolašvuodaprográmmán.

Vásttolašvuodabargomet deaddočuoggát vuodđuduvvet EU:a suvdilisvuodamuddema mielde ollašuthton duppál deatalašvuoda analysii, mas leat earuhuvvon ja árvvoštallon sihke doaimmaideamet váikkuhusat birrasii ja servodahkii ja ceavzilvuhtii laktásan, min doaimmaide čuoacán riskkat ja vejolašvuodát. Duppál deatalašvuoda analysas leat váldon vuhtii maiddái árvoráidomet eanemus mearkkašahtti suvdilisvuodaváikkuhusat, -riskkat ja -vejolašvuodát.

Doaibmamet mihttomearrin lea nannet positiivvalaš váikkuhusaid birrasii, olbmuid ja servodahkii. Láivudanhierarkijja mielde garvit vuosttamužžan doaimmaideamet dagahan negatiivvalaš váikkuhusaid.

Nuppisadjásaččat láivudit ja divvut min dagahan vahágiid dalle, go daid ii sáhte ollásit garvit.

Ávkkástallat dutkojuvvon dieđu ja dahkat mearrádusaid dieđu vuodul. Leat rabas vuorrováikkukhusas min čanusjoavkkuiguin ja gulahallat doaimmaideamet váikkukhusain ja min vásttolašvuodadoaimmain čađačuovgi ja áddehahtti vugiin. Dahkat ovttasbarggu vásttolašvuoda ovddideapmái ja movttiidahttit min čanusjoavkkuid ovddidit vásttolašvuoda minguin. Gáibidat ovdamearkka dihtii min doaimmaheaddjiin ja guimmiin čatnašumi doaibmavuohkerávageamet eavttuide. Dovddastat doaimmahanráidomet biras-, dálkkádat- ja olmmošvuoigatvuodaváikkukhusaid ja geahpedit negatiivvalaš váikkukhusaid vásttolašvuodakritearaiguin ja skáhppomiid vásttolašvuodamihttomeriiguin.

Ovddasvástádus birrasis

Meahciráđđehusa rolla stáhta eana- ja čáhceguovlluid dikšun, geavaheaddjin ja suodjaleaddjin buktá ovdavástádusa birrasis bargomet guovddáš oassin. Meahciráđđehus ovddida iežas doaimmastis oamasteaddjepolitihka mielde dálkkádatrievdamii ja luonddu mánggahámatvuhtii laktásan mihttomeriid, maidda Suopma lea stáhtan čatnasan. Dálkkádatrievdan ja luonddu mánggahámatvuolta leat Meahciráđđehussii maiddái strategalaš váldotemat ja buot deatalaččamussan gávnnahuvvon suvdilisvuodafáttát. Strategijias ásahuvvon mihttomeriid lassin dálkkádat- ja luonddubarggu stivrejit sierra doaibmaprográmmat. Váldit vuhtii dálkkádatrievdama dustema, dálkkádatrievdamii vuogáiduvvama ja luonddu mánggahámatvuoda dorvvasteami buot min doaimmaiguin.

Birasáššiid dikšun Meahciráđđehusas vuodđuduvvá sertifiserejuvvon ISO 14001 –birasvuogádahkii. Birasáššiin Meahciráđđehusa doaimmaid stivrejit lágas mearriduvvon Meahciráđđehussii ásahuvvon servodatlaš geatnegasvuodát. Lotnolasgeavahanvuvddiid ávkkástallama stivrejit lassin vuovdesertifiseren ja vuovdedoalu birasofelaš. Suodjalanguovlluid dikšuma ja ávkkástallama stivrejit lágaid ja ásahusaid lassin suodjalanguovlluin dikšuma ja ávkkástallama prinsihpat.

Doaibmat joatkevaš buorideami vuodđojurdaga mielde plánavuđolaččat birrasa suodjaleapmin ja luondduváriid suvdilis ávkkástallama sihkarastima ovdii. Juohkehaš Meahciráđđehusas bargan olmmoš galgá váldit vuhtii birasáššiid beaivválaš barggustis ja doaibmat oktasaš birraseamet ovdii. Doarjut birasustitlaš doaibmavugiid ja teknologijaid ovddideami ja atnuiváldima. Árvvoštallat doaibmamet birasgeahččančiegaid ja –riskkaid jahkásaččat. Birasváikkukhusaid hálddašeapmin ja birasdikšuma joatkevaš buoridemiin mii gárvvistat olles Meahciráđđehusa gokčevaš strategalaš birasmihttomeriid, – rávvagiid ja čuovvunvugiid jahkásaččat.

Sosiála ovddasvástádus

Gudnejahttit olmmoš- ja vuodđovuoigatvuodaid, mielde maiddái gielalaš vuoigatvuodát. Dovdát Meahciráđđehusa doaimma dálá dahje vejolaš váikkukhusaid olmmošvuoigatvuodaide. Eat dohkket makkárge hámis min doaimmain dahje árvoráidduin mánnábargoveaga ávkkástallama, bággobarggu, olmmošgávppi dahje earálágan dálá áiggi šlávavuoda. Hálddašat riskkaid sihke eastadat ja láivudat váikkukhusaid fuolalašvuodageatnegasvuodaproseassa mielde.

Sihkarastit vuoiggalaš ja dássebealát doaimma ja meannudeami bargoveagain, áššehasaiguin, guimmiiguin ja čanusjoavkkuiguin. Eat dohkket makkárge olggušteami, givssideami dahje headušteami min doaimmain, bálvalusain, bargoservošis dahje árvoráiddus. Ovddidat min bargoaddidoaimmain mánggahámatvuoda, dásseárvvu ja ovttaveardásašvuoda ollašuvvama ja ovddidat bálvalusaideamet fáhtehahttivuoda ja easttahisvuoda mánggahámatvuoda-, dásseárvo- ja ovttaveardásašvuodaplána mielde.

Fuolahat min bargoveaga ja áššehasaid dorvvolašvuodas. Darvánit boasttuvuodaide dárbbu mielde ja fuolahat das, ahte bargodorvvolašvuodageavadat leat áigeguovdilát. Gáibidat maiddá min skáhppon- ja soahpamušguimmiin sosiála ovddasvástádusas fuolaheami min doaibmavuohkerávvaga mielde.

Máŋggalágan ávkkástallandárbbuid ja sávaldagaid lihkostuvvan oktiiheiveheapmi ovtas čanusjoavkkuiguin dahká doaibmamet vuodu. Doaibmamet stáhta eana- ja čáhceguovlluin vuodđun lea ovtas báikkálašservodagaiguin, áššehasaiguin ja eará čanusjoavkkuiguin gárvvistuvvon luondduriggodatplánat, main linnjejuvvojit stáhta oamastan eana- ja čáhceguovlluid guhkes áigegaskka geavaheapmi ja sihkkarastit doaimma ekonomalaš, sosiála ja kultuvrralaš suvdilvuolta badjel sohkabuolvvaid. Ovddidat doaimmaineamet olbmuid dearvvašvuoda ja buresveadjima Suomas.

Meahciráđđehus dikšu, ávkkástallá ja suodjala luondduriggodagaid maid dat hálddaša nu, ahte sámekultuvrra hárjeheami eavttut dorvvastuvvojit sámiid ruovttuguovllus. Dorvvastat sámiid vuoigatvuoda bajásdoallat iežaset giela ja kultuvrra soahpamuš- ja ráđđádallanmeannudemiiguin ja doarjumin sámegielat gulahallama. Ávkkástallat Akwé: Kon -doaibmamálla buot mearkašahtti fidnuin dego luondduriggodatplánemis ja luonddusuodjalan- ja meahcceguovlluid dikšuma ja ávkkástallama plánemis.

Buorre hálldahus

Meahciráđđehus doaibmá buorre hálldahusvuogi mielde čuovvumin stáhta oamasteaddjistivrejumi prinsihpaid. Buorre hálldahusvuohki meroštallá midjiide struktuvrra ja geavadagaid mearrádusdahkamii ja min gaskavuoda čanusjoavkkuide. Min strategijiat, árvvut ja doaibmavuohkerávvagat váikkuhit oktilaččat olles min jođihanvuogádahkii. Ovddidat doaimmaideamet čađačuovgi vugiin buorre hálldahusa ja jođihanvuogádaga, riskkaidhálddašeami ja gáibádusaid čuovvuma gokčevaš ollislašvuhtan. (Governance, Risk and Compliance - ollislašvuhta).

Doaibmat bohtosa ja váikkuheami ovdii jođihemiin ja ovddidemiin vásttolašvuoda buoremus anus lean geavadagaid vuodul. Sihkkarastit doaibmamet gáibádusaid čuovvuma, ehtalašvuoda ja vealatkeahtesvuoda. Meahciráđđehusas leat doaibmavuogit korrupšuvnna, duolgguid ja beroštusriidduid eastadeapmái. Min mihttomearrin lea lonistit čanusjoavkkuid luohttámuša lihkostuvvan oktiiheivehemiin ja ovtasbargguin. Figgat bistevaččat buoridit čanusjoavko- ja áššehasvásáhusaid ja viiddidit vásttolaš ja ehtalaš doaibmavugiid min olles árvoráidui.

3. Váldorollat ja -ovddasvástádusat

Meahciráđđehusa stivra vástida vásttolašvuoda ja birasáššiid jođiheami ordnemis ja integreremis oassin strategijja ja doaimma ja suvdilisvuodaraporteremis bargoortnega mielde. Stivra dohkkeha Meahciráđđehusa vásttolašvuodapolitihka ja mearrida birasvuogádaga sertifiserema prinsihpain ja dohkkeha duppal deatalašvuoda analysa, mas meroštallojuvvojit Meahciráđđehusa deatalaš suvdilisvuodafáttát.

Váldohoavda vástida vásttolašvuoda ja birasáššiid jođiheamis ja ollašuvvamis Meahciráđđehusas. Boađusovttadagaid ja vuollefitnodagaid hoavddat vástidit ovttadagas/fitnodagas oasis strategijjai integrerejuvvon vásttolašvuodamihttomeriid, birasmihttomeriid ja temáhtalaš doaibmaprogrammaid ollašuvvamis iežaset ovddasvástádussurggiin.

Meahciráđđehusa stivrenjoavku ásaha jahkásaččat oktasaš birasmihttomeriid. Meahciráđđehusa stivrenjoavku dahká dárkkisteami birasvuogádagas jahkásaččat dan sihkkarastima ovdii, ahte dat lea heivvolaš, vuogálaš ja váikkuheaddji. Stivrenjoavku gieđahallá ja dohkkeha Meahciráđđehusa birasdárkkisteami.

Gulahallanhoavda vástida vásttolašvuodaproseassas ja birasproseassaid koordineremis konsearnadásis. Láhkaáššiidoavda vástida gáibádusaid čuvvon proseassain ja riehta doaibmama geavadagain.

Vásttolašvuodajoavku doaibmá gulahallanhoavdda áššedovdidoarjjan vásttolašvuodabarggus. Joavku vástida vásttolašvuoda koordineremis, ovddideamis ja gulahallamis Meahciráđđehusas ml. ISO 14001 – birasvuogádaga bajásdoallan ja ovddideapmi. Joavkkus leat vástosurggiid ja konsearnaovttadagaid nammadan áššedovdit.

Juohkehaš Meahciráđđehusa ovdaolmmoš ja bargi vástida das, ahte vásttolašvuolta ja birasáššit ollašuvvet juohkehačča iežas barggus.

Vástosurggiid hoavddat sihkkarastet, ahte Meahciráđđehusa vásttolašvuodapolitihka vuodđojurdagat oidnojit min doaimmas áššehasaiguin, guimmiiguin, doaimmaheaddjiiguin ja eará čanusjoavkkuiguin. Vástosuorggit vástidit maiddá birasáššiid ollašuhhtimis iežaset ovddasvástádussurggiin.

Vásttolašvuodapolitihka árvoštallet unnimustá strategijjaáigodagaid guovdu ođđasit ja beaiváduvojit dárbbu mielde.

4. Čuovvun ja raporteren

Dovdát vásttolašvuoda dáfus deatalaš guovlluid min doaimmas ja daidda gullelaš riskkaid, maid hálddašat oassin riskkaidhálddašanduogádagas. Ovddidat vásttolašvuoda čuovvuma ja ollašuvvama čuvvon proseassaid ja mihtidanvugiid. Álggahit dárbbu mielde divvu doaibmabijuid, jos fuomášat ollašuhhtimis váilelašvuodaid.

Birassuodjaleami dási ja birasvuogádaga doaibmama árvoštallet jahkásaččat siskkáldas ja olgguldas auditeremiiguin.

Meahciráđđehus raportere jahkásaččat vásttolašvuodamihttomeriid ovdáneamis ja vásttolašvuodadoaibmabijuin rehketdoallooahpaheami oktavuodas almmustahtton suvdilisvuodaraporttas. Raporteren vuodđuduvvá duppal deatalašvuoda analysas deatalažžan dovđájuvvon suvdilisvuodafáttáide, ja das ávkástallojuvvo EU suvdilisvuodaraporterendirektiivva ja dan aiddostahti standárddaid gáibádusaid.

Stivrii raporterejuvvo vásttolašvuodamihttomeriid ollašuvvamis oassin strategijja čuovvumis ja earáin vásttolašvuodaáššiin, dego váikkuhusaid ja riskkaid hálddašeamis, dárbbu mielde.

Meahciráđđehusa stivrenjoavkku lahtut raporterejit váldohovdii sin ovddastan vástosurggiid ja ovttadagaid deatalaš vásttolašvuodaváikkuhusain ja vásttolašvuhtii laktášan riskkain.

Juohkehaš Meahciráđđehusas bargan olmmoš almmuha iežas ovdaolbmui vásttolašvuhtii laktášan mearkkašahti váikkuhusain dahje riskkain. Meahciráđđehusas lea maiddá anus almmuhankanála, gosa Meahciráđđehusa bargit dahje čanusjoavkkut sáhttet dahkat almmuhusa spiehkastagain iežaset namain dahje anonyman.